

a terminológiai adatbankokhoz való világméretű hozzáférési lehetőség megteremtése.

Az Infoterm a következő konzultációs szolgáltatásokat nyújtja:

bevezetés a terminológia elméletébe;

a terminológia lexikográfiai elveinek és módszereinek alkalmazása;

terminológiai dokumentációs módszerek, szabványok és formátumok alkalmazása.

Az Első Infoterm Szimpóziumon (Bécs, 1975) elhatározták, hogy a terminológiai tevékenységek koordinálására nemzetközi hálózatot hoznak létre. A TermNet elnevezésű hálózat a következő programokat kívánja megvalósítani:

a terminológia tudományos alapjainak kifejlesztése;

az új terminológiák (szakkifejezések) kialakítása, valamint a terminológiai adatok és információk gyűjtése, feldolgozása és terjesztése során szorosabb együttműködés megvalósítása.

ISDS Nemzetközi Központ

Az ISDS (*International Serials Data System*) Nemzetközi Központja a francia kormány és az Unesco közötti egyezmény eredményeként 1976-ban jött létre Párizsban a folyóiratok nemzetközi automatizált nyilvántartási rendszerének kialakítása és működtetése céljából. A rendszernek jelenleg 19 ország tagja, közöttük hazánk is.

Az ISDS nemzeti és regionális központok hálózata, amelyet a Nemzetközi Központ koordinál; a hálózat jelenleg 45 központból áll, és a világ folyóirat-termésének 80%-át dolgozza fel.

Az országos és regionális központok rendszeresen feldolgozzák az országukban 1971 óta megjelent folyóiratokat — azokat pedig, amelyek olyan országban jelentek meg, ahol még nincs központ, a Nemzetközi Központ dolgozza fel. A tételeket géppel olvasható vagy manuális formában küldik meg a Nemzetközi Központnak, ahol ellenőrzik őket, és beviszik az ISDS géppel olvasható adatbázisába. Az adatbázis jelenleg kb. 90 ezer tételtől áll, és évente kb. 30 ezer tétellel növekszik. A géppel olvasható adatbázis az országos ISDS központokban is rendelkezésre áll.

Az ISDS fájl A/6-os mikrofilm lapokon is hozzáférhető. Az egyes tételek a következő adatelemeket tartalmazzák: ISSN szám, kulcs cím, a cím más formái, kiadó, a kiadó címe, ország-kód, a megjelenés kezdete és vége, rövidített cím, alcímek. A visszakeresés két index, nevezetesen ISSN számok és címek szerinti betűrendes index segítségével történhet.

Jelenleg két mikrofilm lap-kiadás áll rendelkezésre: az 1977-es és az 1979-es, mely utóbbi már 75 ezer tételt tartalmaz. A rendszerbe érkező új tételeket a kéthavonta megjelenő *ISDS Bulletin* adja közre.

A Nemzetközi Központ az *International list of periodical title word abbreviations (ISO 833)* c. szabványos rövidítés-jegyzék naprakészen tartásáért is felelős. Az ISO-val együttműködve a jegyzékhez heti kiegészítéseket ad ki, amelyek az egyes központok által kért új címrövidítéseket tartalmazzák. Az 1971 és 1976 között megjelent kiegészítések kumulált kiadása is megjelent.

/UNISIST Newsletter, 9. köt. 2. sz. 1981./

(N. I.)

ÁLLOMÁNYREVÍZIÓ

A prágai Állami Műszaki Könyvtár 3. általános állományrevíziója

Az állományrevízió olyan „szükséges rossz”, amelytől nemcsak a nyilvántartások hitelessége, hanem az olvasószolgálat minősége is függ. A prágai *Állami Műszaki Könyvtár (Státní technická knihovna)* a második világháború befejezése óta harmadízben tart általános állományrevíziót. Az első revízió 1956-ban (257 103 kötet), a második 1962/63-ban (348 896 kötet) volt, mindkettő olyan egyvégtében tartott gyorsrevízió, hogy közben az olvasók kiszolgálását is biztosították.

A harmadik revízió idejére az állomány 457 151 kötetnyi könyvre és 192 860 kötetnyi folyóíratra nőtt. Ezért több szakaszból álló revízióra határozták el magukat olyaténképpen, hogy a munka összefogására három főből álló revíziós csoportot hoztak létre, amelyet az éppen folyó munkálatok szükségleteinek megfelelően egészítenek ki időszakos munkatársakkal. E szakaszos revíziót 1974-ben kezdték meg, s azóta az előzetesen meghatározott négy szakaszból az első szakaszt (a Könyvtár 1810-ig beszerzett történeti állománya), a második szakasz első részének a) pontját (a Könyvtár 1913-ig beszerzett könyvállománya), valamint a negyedik szakaszt (az 1913–1963 közötti könyvállomány) fejezték be. Az egyes szakaszok tehát a beszerzés

időpontja és a kiadványfélések szerint tagolódnak, miközben a konkrét időhatárokat jelzetelési „forradalmak” határozzák meg.

A harmadik revízió célkitűzései a következők voltak:

- meg kell állapítani, hogy ténylegesen hány kötetet tesz ki a Könyvtár könyv- és folyóiratállománya;
- meg kell határozni, hogy a leltározott állományhoz képest mik a tényleges állomány hiányai, s ezt követően a tényleges állományt és nyilvántartásait összhangba kell hozni egymással;
- ki kell mutatni az állomány eddigi nyilvántartásában meglévő elégtelenségeket, az állomány szervezésének tökéletlenségeit, illetve javaslatot kell tenni kiküszöbölésükre;
- input adatokat kell biztosítani a számítógépes feldolgozásra kerülő állományról (ilyen állományrésznek eddig a negyedik szakaszban ellenőrzött állomány bizonyult);
- a számítógépes állományfeldolgozásra nem kerülő állományrészek nyilvántartását a hagyományos módszereken belül maradván kell precízzé tenni (eddig ez az első és a második 1/a szakaszra vonatkozott).

A számítógépes feldolgozásra kerülő állományrészek revíziója valójában *rekatalogizálás*, ugyanis az ezekben eső minden egységről részletes adatlapot kell felvenni. Ennek összetevői a következők: a felvétel feldolgozásának száma, jelzet, szerző, cím, alcím, a kiadás száma és válfaja, a kiadás helye, éve, a kiadó (közreadó, nyomda), terjedelem, kötetszám, füzetszám, a gyűjtemény címe, a gyűjtemény részcíme, az adott kötet vagy részkötet jelölése a gyűjteményen belül, a beszerzés dátuma, módja, a kötet ára Kcs-ben, a kötet kötésének ára, a revízió végrehajtásának időpontja, a dokumentum nyelve.

A fenti input adatokat a Könyvtár számára 1976 és 1980 között kimunkált *AKVIS STK (Automatizovaný knihovnický a výpůjční systém – automatizált könyvtári és kölcsönzési rendszer)* követelményei írják elő. Az adatlapokat azután OCR (Optical character recognition – optikai jelfelismerés) módszerrel mágnesszalagra viszik, majd EC 1040-es számítógépen dolgozzák fel.

A számítógépes feldolgozás alapvető outputjai a *gyarapodási és raktári jegyzék*, valamint *statisztikai mutatók* a betáplált adatmennyiségből. A számítógépre vitt felvételeken azoknak az adatoknak is jut majd „hely”, amelyek a következő szakaszos revíziókor adódnak (az elveszett, elavult állomány törlése stb.).

A revíziót nehezíti, hogy menete közben egyenként dönteni kell a kiselejtezhető többpéldányokról vagy bizonyos művek törléséről (főként a 10 évnél régebbi jegyzetekről, tananyagokról van szó).

A hiányzó kötetek címléírásait kb. egy évig külön tárolják, majd szuperrevízióval állapítják meg, hogy időközben nem került-e egyikük vagy másikuk a helyére. A törléseket azonban még ekkor sem hajtják végre, hanem csak egy-egy állományrész revíziójának befejezése után. Ez sok utólagos korrekciótól menti meg a revizorokat.

A revízió szakaszos módszere egyébként összhangban van a vonatkozó jogszabállyal (a Cseh Kulturális Minisztérium 10 284/69. sz. irányelvvel). A selejtezés ugyancsak az iménti irányelv meghatározta szempontokat érvényesíti.

Egy-egy revíziós szakasz végeredményét – természetesen – érvényesítik a Könyvtár katalógusrendszerében is, ami maga után vonja az összes más szervezeti egységnek a revízióba való bekapcsolódását.

A revízió lassú előrehaladását az említett minőségi követelményeken túlmenően még egy tény, nevezetesen a Könyvtár állományának kedvezőtlen tárolása (zsúfoltság a belső raktárakban, a nagyhirtelen betelepített kisegítő raktárak rendetlensége) magyarázza, ami hatalmas állománytestek megmozgatását, illetve újrendezését követeli meg.

Nem titok az sem, hogy a szakaszos revízió a rendezettebb és a könnyebben átfogható állományrészekkel kezdte el munkáját: ez a begyakorlás és a tapasztalatszerzés szempontjából látszott célszerűnek.

/MASÁKOVÁ, J.: III. generální inventární revize ve Státní technické knihovně v Praze. = Technická knihovna, 24. köt. 11. sz. 1980. p. 314–319./

(Futala Tibor)

Közzöljük előfizetőinkkel, hogy a következő számunk február hónapban, összevont 1–2 számként jelenik meg.